

איש חי רב פעלים רודף צדקה וחסד
משה שניצר
ז"ל
ב"ר מנחם מנדל ז"ל
תנצב"ה

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

בית המדרש דחסידי סוכטשוב בני-ברק
כולל דחסידי סוכטשוב
כולל "סנה משה"
ע"ש הרה"ח ר' משה יצחק זיסר ז"ל
בית מדרש
למגידי שיעור "דף היומי"
ח'תום סוכר 3 ת.ד. 471 ב"ב טל. 03-5775333

האשה החשובה ודופת צדקה וחסד
מרת
ורדה שניצר
ע"ה
ב"ר מאיר ז"ל
תנצב"ה

יו"ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א וע"י קרן ברכה ומוטי זיסר

גליון מס' 873

מסכת גיטין ס"ג - ס"ט ♦ כלים כ', א' - כ', ה'

בס"ד, ה' אדר א' תשע"ו

השבוע בגליון

- ♦ הערמה, ולא מרמה
- ♦ תולעת השמיר ומכונת קומביין
- ♦ קיום מצווה על ידי גרמא
- ♦ איש עסקים שלקה באירוע מוחי
- ♦ מקור סמכותו של שליח

- ♦ מעקב אחר חברת שליחות
- ♦ חברת משלוחי מנות
- ♦ להגיע באישון ליל לבית המטבחים
- ♦ כיצד מועילה מכירת חמץ?
- ♦ "הערמה" מהי?

♦ המקור למכירת חמץ

דבר העורך

דף היומי-איד

בחזונו הגדול ראה הגאון רבי מאיר שפירא ייחודים של דף היומי. הוא אומר: לא רק יהודים שזכו לקבוע עיתים לתורה, אלא יהודים שמהותם מתרוממת ורוחם מתקדשת באמצעות הקשר העקבי והקבוע לתורה. יהודים.

הוא עוד ראה את זקני דורו, יהודים של פעם, שגם בעלי המלאכה שבהם מעולם לא העלו על דעתם כי היא העיקר ואיש מהם לא התפאר בה. בייסוד הדף היומי העניק רבי מאיר שפירא לדורות הבאים כלי רב עוצמה, חבל הצלה לדורות הבאים, שגם הם יזכו לגדל יהודים של תורה, שהיא מרכז עולמם והווייתם.

יהודי שכזה מיטיב לתאר במכתבו הרב מ. נ.:

בס"ד

לכבוד מערכת מאורות הדף היומי.

ברצוני לספר את סיפורו המרטיט של אב-טיפוס ודמות מופת ל"דף היומי-איד" מהדור הקודם.

איש חסיד היה בעיר רחובות, הרה"ח ר' יהודה הכהן זילברברג ז"ל, ראש וראשון לכל דבר שבקדושה כהקמת בית הכנסת פא"י בעיר ועוד רבים. הוא מיזג בדמותו שמחה וחריפות קוצקאית מכבשונה של גור עם עבודת מידות מוסרית מבית היוצר דישיבות נובהרדוק.

דף ט/א חזקה שליח עושה שליחותו

מעקב אחר חברת שליחות

הגמרא בסוגייתנו אומרת, כי אדם שמינה שליח למעשה מסויים, כל עוד לא התברר בוודאות שהשליח ביצע את השליחות שהוטלה עליו, יש לנהוג כאילו לא בוצעה השליחות, וכאשר נועדה לאסור דבר מסויים, יש לנהוג כאילו בוצעה השליחות. להלכה, לדעת רוב הפוסקים (רמב"ם הלכות תרומות פרק ד' הלכה ו' על פי דעת רב נחמן בעירובין לב/א), כאשר השליחות נוגעת לדינים מדאורייתא - חובה על המשלח לברר אם בוצעה השליחות, אולם, כאשר השליחות נוגעת לדינים מדרבנן, רשאי הוא להקל ולנהוג כאילו בוצעה השליחות, אף על פי שלא נודע לו על כך.

בעל אחיעזר (שו"ת חלק ג' סימן ע"ה) הן בנושא זה, מביא שני טעמים שונים כדי לבאר את ההבדל בין דינים מדאורייתא לבין דינים מדרבנן:

א. קיים ספק אם השליח ביצע את שליחותו. לפיכך, בדינים מדאורייתא יש להחמיר, שהרי שספק דאורייתא לחומרא, ואילו בדינים מדרבנן אפשר להקל, שהרי ספק דרבנן לקולא.
ב. מעיקר הדין אין להסתפק אם השליח ביצע את שליחותו, כי רוב השליחים מבצעים את שליחותם, ומכל מקום החמירו חז"ל לגבי דינים מדאורייתא שלא לסמוך על רוב זה, מפני שאינו חזק דיו [- יש להבדיל בין רוב טבעי, כגון, רוב נשים יולדות לתשעה ירחים, לבין רוב המתבסס על התנהגות בני אדם]. עתה, ננוכח, כי ההבדל בין שני טעמים אלו, בא לידי ביטוי גם בחיי המעשה.

חברת משלוחי מנות: יש הסוברים (שאליות ל"ה - העמק שאלה אות ב', טורי אבן מגילה ה/ב), כי מצוות מדברי קבלה הרי הן כמצוות מן התורה, שיש להחמיר בהן במצב של ספק, וכגון, כאשר אדם מסתפק אם קיים מצוות משלוח מנות שהיא מדברי קבלה, עליו להחמיר ולקיימה שנית. והנה, אנשים רבים שולחים מנות בפורים בידי שליח, או כפי שנפוץ בימינו, באמצעות חברות שליחות. יש לדעת, איפוא, האם המשלח נחשב כמי שקיים את המצווה, אף על פי שלא בירר אם המשלוחים הגיעו ליעדיהם.

צעילוי נשמת

א"מ הר"ר **אברהם נח ליפסקר** ז"ל
ב"ר יצחק מאיר יהודה הלוי ז"ל נלב"ע ו' באדר תשנ"ח
א"מ מרת **שרה ליפסקר** ע"ה
ב"ר חיים יוסף זלובסקי ז"ל
נלב"ע כ"א בשבט תשנ"ט
תנצב"ה

צעילוי נשמת

הר"ר **יעקב פניגשטיין** ז"ל
ב"ר אריה לייב ז"ל
נלב"ע כ' שבט תשע"ה
תנצב"ה
הונצח ע"י בני המשפחה שיחיו

צעילוי נשמת

הר"ר **שמואל זיינביל פרושינובסקי** ז"ל
ב"ר דוד ז"ל נלב"ע ח' באדר תשמ"ב
וזוגתו מרת **חיה ציפורה** ע"ה
ב"ר יצחק ז"ל נלב"ע ל' באדר א' תשכ"ה
תנצב"ה
הונצחו ע"י משפ' פרי - ניו ג'רסי
ומשפ' רשף - גבעתיים

לעילוי נשמת

מרת **מלה (מחלה) זיסר** ע"ה בת ר' יוסף ז"ל

נלב"ע ' באדר תשס"א **תנצב"ה**

הונצחה ע"י המשפחה שיחיו

נר ה'
נשמת
אדם

ההכרעה בנידון זה תלויה בשני הטעמים הנזכרים לעיל. שכן, לפי הטעם הראשון, שקיים ספק לגבי כל שליח אם ביצע את שליחותו - כל עוד לא וידא המשלח שהשליח ביצע את השליחות, עדיין לא יצא ידי חובת המצווה, כי גם במצוות מדברי קבלה יש להחמיר מספק. אולם, לפי הטעם השני, מעיקר הדין אפשר לסמוך על כך שהשליח ביצע את שליחותו, וממילא יתכן שהמשלח יצא ידי חובת המצווה גם אם לא בירר שהשליח ביצע את השליחות. טעם הדבר: גזירת חז"ל שלא לסמוך על השליח היתה על מצוות מן התורה בלבד ולא על מצוות מדברי קבלה (אחיעזר, שם).

להגיע באישון ליל לבית המטבחים: שוחט שעמד בבית המטבחים ושחט עופות, נאלץ לצאת את המקום בדחיפות בטרם כיסה את הדם כמצוות התורה (ויקרא יז/ג), ועל כן הוא מינה את רעהו כשלוחו למצווה זו. בחצות ליל החל חשש לנקר בלבו של השוחט ירא השמים שמא עליו לחזור לבית המטבחים כדי לוודא שהדם כוסה כיאות.

אמביציה אישית של השליח: בעל תורה לשמה (סימן ר"ז) השיב, כי כאשר לשליח עצמו יש עניין לקיים את השליחות, אפשר לסמוך על כך בשעת הדחק גם לגבי מצווה מדאורייתא, ומאחר שמצוות כיסוי הדם ניתנת לקיום על ידי כל אדם, ולא דווקא על ידי השוחט, ודאי שהשליח ביצע את שליחותו כדי לזכות במצווה.

דף סה/א מערימין על מעשר שני כיצד מועילה מכירת חמץ?

פירות מעשר שני יש לאכול בירושלים בלבד. עם זאת, המתגורר בריחוק מקום מירושלים רשאי לפדותם על ידי העברת קדושתם למעות, אותן יעלה עמו לירושלים וירכוש בהן מאכלים שיתקדשו מחדש בקדושת מעשר שני. הסכום שאותו יש להפריש לצורך הפדיון אינו קבוע; כאשר בעל הפירות עצמו פודה את פירותיו, עליו להוסיף חמישית משוויים, אך הפודה פירותיו של אחר, די לו בהפרשת דמיהם בלבד. בסוגייתנו מבואר, כי בעל פירות החפץ להמנע מתשלום חומש, רשאי להערים ולהעניק לבנו את המעות הנדרשים לפדיון כדי שהבן עצמו יפדם בלא מתן חומש שהרי הפירות אינם שלו, ואחר כך ישיב לו הבן את המעות שנתקדשו.

"הערמה" מהי? הרמב"ם (פירוש המשניות, תמורה פרק ה' משנה א') מבאר, כי "הערמה" בלשון חז"ל אין פירושה מרמה, אלא תחבולת היתר, דהיינו: עשיית מעשה מסויים שלא לשם המעשה עצמו אלא כדי להפטר על ידי כך מחיוב או ממצווה. הערמה במטרה להפטר מחיוב מסויים, נוגעת לנידונים רבים בכל חלקי התורה.

המקור למכירת חמץ: לפני הפסח, הכל מוכרים לנכרי את החמץ שנותר ברשותם, כך גם בעלי מפעלי מזון המוכרים כמויות ענק. המקור הראשון בחז"ל למכירת חמץ בערב פסח, הוא בתוספתא (פסחים פרק ב' הלכה י"ב): "ישראל וגוי שהיו באין בספינה וחמץ ביד ישראל, הרי זה מוכרו לנכרי... וחוזר ולוקח ממנו לאחר הפסח". פוסקים רבים טרחו לבאר, כיצד חלה מכירת החמץ הנעשית אך ורק מתוך רצון להמנע מאיסור חמץ, ולא עקב הרצון למכור את החמץ לגוי.

דעת בעל תבואות שור היא (בכור שור פסחים כא/ב), כי אמנם אין בכחה של מכירת החמץ למנוע איסור חמץ דאורייתא! אולם, משום שממילא אנו מבטלים את החמץ, והאיסור להותירו בבית הוא מדרבנן בלבד, ניתן לסמוך על המכירה. טעמו (עיין שו"ת חתם סופר או"ח סימן ס"ב): **יש להבדיל בין הערמה הנעשית בין שני יהודים, כגון המקרה המובא בסוגייתנו, שהאב ובנו מערימים על מעשר שני, לבין הערמה במכירת חמץ. שכן, כאשר מעשה הערמה מתבצע בין שני יהודים, אף על פי שמטרתם הסופית אינה מעשה הערמה עצמו אלא להשלכותיו, מכל מקום, יודעים הם כי אם לא יעשו את מעשה הערמה בכנות, אף התוצאה לא תחול והם יעברו על איסור. לעומת זאת, במכירת חמץ אמנם היהודי ודאי מתכוון למכור את חמצו בכנות, שהרי מי יהין לעבור על איסור חמץ, אך הנכרי הרי יודע כי היהודים לא נתקפו בחוש מסחרי מפותח בדיוק בערב פסח, ומכירת החמץ נעשית מסיבות דת כל שהן, ואין הוא מתכוון לקנותו באמת. על כן מכירת החמץ לא היתה מועילה כדי להיפטר מאיסור תורה, ורק משום שנועדה לפטור מאיסור דרבנן, בכחם של חז"ל היה לתקן שאפשר לסמוך עליה.**

אולם, הפוסקים דחו את דבריו (עיין חלקת יעקב יו"ד סימן ס"ט), מאחר שכאשר אדם עושה מעשה, אין זה משנה כלל מה הוא חושב בלבד. אף על פי שהנכרי יודע שמטרת המכירה אינה להעשיר את אוצרותיו, אלא כדי שהיהודים לא יכשלו באיסור, מכל מקום, כיון שבפועל עשה קניין, חלה המכירה ואף יש לה תוקף בבית דין.

הערמה, ולא מרמה: פעמים רבות שללו הפוסקים בנחרצות הערמות מדומות שהוצעו בפניהם. דוגמה לכך ניתן לראות בדברי התשב"ץ (חלק א' סימן קל"ח), כאשר פרנס מכובד הסתכסך עם אחד מבני קהילתו, והשניים קפצו ונדרו כי לא יהנו זה מנכסיו של זה. והנה כאשר ביקשו הפרנסים

בעלות הכורת על יהדות אירופה, הוא ניצל בניסים מן התופת בדרך תחתית בערבות סיביר, וכמה הרפתקי עדו עליו עד הגיעו לארצנו הקדושה.

מיד עם בואו החל בשיעור קבוע בדף היומי בצוותא חדא עם גיסו הרה"ח ר' ישעי' נובוגורוצקי ז"ל, קביעות שנמשכה כיוכל שנים בכל התנאים ובכל המצבים. קור וחום, עייפות וקושי, לא יכלו לקביעות זו. גם כשעבדו בזיעת אפם למחייתם היו משכימים קום ומעוררים את השחר בנעימת תלמודם.

הרבנית פישר מרחובות סיפרה, כי לפני שנות דור בעת שקראו את בעלה הגרי"ד פישר לכהן פאר כרב הקהילה החרדית "לומדי תורה" בעיר, הם באו לשבות ברחובות כדי לתור את העיר, מאחר והיו מסופקים על אודות האוירה התורנית השוררת במקום, ונתארחו בבית השו"ב דמתא הרב זאב אליאס ז"ל. מה שהכריע לבסוף את הכף היה, שבאשמורת הבוקר התעורר הרב לקול לימוד חרישי של הדף היומי בנעימה ובמתיקות שבקע מדירת ר' ייד'ל שהתגורר ממעל, או אז גמר בדעתו כי פה אשב כי אויתיה.

מנהג מיוחד היה להם בקביעות זו, שבשבת קודש היו פורעים את הקפותיהם מכל ששת ימי השבוע אם לא כילו לחם חוקם, ועוד היו מוסיפים והולכים למעלה בקודש.

על פן יחודי ומרגש בלימודם המשותף, סיפר הגאון רבי שמחה הכהן קוק שליט"א רב ואב"ד רחובות בהספדו, כי בהשכימם בשבתות החורף לקביעותם בבית הכנסת פא"י, ועדיין לא יצאו קוי השחר על הארץ, ובבית הכנסת שררו חושך ואפילה ואי אפשר היה לקרוא מן הספר, בעידן זה היה משנן הר"ר יהודה מגירסא דינקותא את הדף הראשון ממסכת קידושין מילה במילה באזני גיסו, והר"ר ישעי' משיב כנגדו בדף הראשון ממסכת בבא קמא המשוננת בפיו מקדמת דנא בלמדו בישיבת ראדזימין. וכך מדי שבת בשבתו במשך שנים רבות לא ייעפו ולא ייגעו, והיו הדברים שמחים וכחזשים כנתינתם מסיני, מה רבה אהבתם את התורה כל היום היא שיחתם.

עוד יצויין שמסכת קידושין היתה חביבה עליו ביותר, ואף בשילהי ימיו כאשר כהתה עינו וכמעט סגי-נהור היה, נהג להאזין ברוב קשב לשיעורי הגאון רבי מיכל זילבר שליט"א המוקלטים על מסכת זו וזכה לחזור עליה פעמים רבות.

יהיו הדברים לזכרון ולעילוי נשמתו הטהורה, יד ושם טוב מבנים ומבנות בהיכלי התורה, בתוך שאר מפעליו הגדולים לתורת חיים ואהבת חסד, ותנצב"ה עד יעמוד לגורלו לקץ הימין בב"א.

בכרה

מ. נ.

בני ברק

★

אלה יהודים 'פשוטים', שפשטותם התבטאה בכך שהם חיו את חייהם בפשטות, בלא מבוכים ועיקולים, פשוט כפי שצריך.

במהלך קריאת מכתב זה נזכרתי בניסוח מפעים שראיתי בספר בשם "בריליאנטון" - יהלומים. ספר זה מכיל דברי תורה שנלקטו על ידי יהודי שגדל בארצות הברית למשפחה חסידית שהיגרה

מאירופה ושמרה בארץ החלומות על הגחלת החסידית במלא הדרה. בשער הספר הדפיס המחבר את תמונת זקנו, ותחתיה ציין: "שבק הפרוודור ביום...". משפט המבטא יותר מכל מה שאפשר לכתוב.

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד מהם מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: ת.ד. 471 בני ברק, פקס: 03-570-67-93 דוא"ל: mendelson@meorot.co.il

בברכת התורה, העורך

פנינים

דף סה/א ולמכור בכנסי אביו עד שיהא בן עשרים

גיל המכירה

סיפר הגר"מ שך זצ"ל:

בעת אסיפת רבני רוסיה עם השלטונות בשנת תרנ"ב, שאל אחד השרים אימתי הוא גיל בגרות. השיבוהו הרבנים: גיל י"ג. הגיב הצורך ואמר: אם כן, בגיל זה נתתן הברירה לנער להמיר דתו...

רבי צבי הירש רבינוביץ, רבה של קובנה (בנו של רבי יצחק אלחנן), הגיב מיד:

למרות גיל מצוות, הרי שלמכור נכסים אינו יכול עד גיל 20. אם נכסים גשמיים כך, נכסים רוחניים על אחת כמה וכמה!...

דף סז/א רבי יהודה חכם לכשירצה

"חכם לכשירצה"

כתב המהר"צ חיות (בהגהותיו שבסוף הגמרא):

אין הכוונה שהיה חכם רק לעיתים מזומנות, אלא אדרבה, בכל עת שהיה חפץ יכול היה להתגבר על כל המפריעים ועל כל הטרדות ולהתפשט מכל ענייני העולם הזה, בין בזמני צער וכעס ובין בזמני עוני ורעב, ולעסוק בעמקות ובהתבוננות בתורה הקדושה...

לגבות את מיסי הקהילה מאותו אדם, הוא סירב לשלם את מלוא הסכום הנדרש, שהרי חלק ממנו מיועד לתשלום משכורת הפרנס שנדר שלא יהנה ממנו. הפרנסים שחפשו מוצא מן הסבך, הציעו, שכספו ישמש לצרכים שונים של הקהילה ולא לתשלום משכורת הפרנסים. אולם התשב"ץ דחה את הצעתם ואמר להם, כי אם אמנם יהודי זה אינו נושא בעול משכורותיהם, מן הראוי היה לקצץ בתשלומי מיסו!...

דף סח/א איכא שמירא דאייתי משה לאבני אפוד

תולעת השמיר ומכונת קומביין

הגמרא בסוגייתנו מספרת, כי בעת בניית בית המקדש התחבט שלמה המלך, כיצד יסתת את אבני המקדש, שכן, בברזל אינו יכול לסתתם - שנאמר (דברים כז/ה): "לא תניף עליהם ברזל". לבסוף ייעצו לו חכמים שיעשה זאת על ידי תולעת השמיר שנבראה בששת ימי בראשית בערב שבת בין השמשות (אבות פרק ה' משנה ז'). סגולתה של תולעת השמיר היא, שכאשר מניחים אותה על דבר קשה, הוא נבקע מיד (סוטה מח/ב). הגמרא מוסיפה ואומרת, שגם משה רבינו השתמש בתולעת השמיר כדי לחקוק את שמות בני ישראל על אבני האפוד.

קיום מצווה על ידי גרמא: היו שביקשו להוכיח מסוגייתנו, כי אפשר לקיים מצווה גם על ידי גרמא, שהרי משה רבינו נצטווה (שמות כח/ט): "ופתחת עליהם שמות בני ישראל", אך לא עשה זאת בידיו ממש, אלא העביר את תולעת השמיר מעל האבנים ובכחה נחקקו השמות. הרי לנו, שגם על ידי גרמא אפשר לקיים מצוות (הגר"א גורדון, הובא בקונטרס באר בשד"י). אולם, רוב הפוסקים (צל"ח החדש סימן א' ועוד) דחו הוכחה זו, משום שצורת האותיות שנחקקו באבני האפוד נקבעה על ידי משה רבינו, אשר הוליק את תולעת השמיר בידיו והתווה את דרכה, ובכך נחשב כמי שחקק את האבנים על ידי מעשה ולא בגרמא בלבד, וממילא אין כל ראייה. כך גם הכריע הגאון רבי צבי פסח פראנק זצ"ל, בשאלה מעניינת שנשאלה על ידי חברי מושב שומרי תורה ומצוות, כלהלן.

קומביין מהסוכנות היהודית: בימי קום המדינה רכשה הסוכנות היהודית מכונה לקצירת כותנה, כדי להשאילה למושבים. כדי להפיק שימוש מירבי במכונה, לא השאילו למושב אחד כי אם לשני מושבים יחד. חברי המושב הדתי רצו גם הם לשאול את המכונה, ולשם כך היה עליהם לחבור למושב הסמוך אליהם שחבריו לא שמרו תורה ומצוות. השאלה שהופנתה אליו היתה אם עליהם להמנע משאילת המכונה, כי באמצעותה בני המושב הסמוך יחללו את השבת.

בתחילת דבריו מסתפק הרב פראנק זצ"ל, אם מאחר שבאמצעות המכונה אפשר לקצור כמויות אדירות של כותנה, עליהם להמנע משאלתה, כדי לא לגרום ליהודים **להרבות** בחילול שבת, או שמא מאחר שהלהב החותך את הכותנה, מונע על ידי המנוע ולא על ידי מעשה אדם, הרי זו פעולת גרמא, ואדרבה, על ידי הקצירה במכונה יפחת חילול השבת שלהם שמעתה לא יקצרו בידיים אלא במכונה בלבד.

אולם, על פי העולה מסוגייתנו הוא מכריע (שו"ת הר צבי או"ח ח"א סימן קכ"ה, יו"ד סימן קמ"ג), כי קצירה במכונה אינה נחשבת כגרמא אלא כעשיית איסור בידיים, שהרי הנוהג במכונה מוליכה ומכוונה בין תלמי השדה. כשם שמשנה רבינו הוליק את תולעת השמיר על אבני האפוד, ונחשב כמי שכתב בידיו את האותיות שנחקקו על ידי התולעת, הוא הדין לגבי הנוהג במכונת קצירה שנחשב כקוצר בידיו.

דף עב/ב אין כותבין אלא לכשיתפה

איש עסקים שלקה באירוע מוחי

בסוגייתנו מבואר, כי בעל שמינה שליח שיגרש את אשתו ונשתטה הבעל - בטל כוחו של השליח ואינו יכול לגרש את האשה. ברם, נחלקו רבי יוחנן וריש לקיש במקרה שהבעל חלה ב"קורדיקוס" - מחלה מוחית המבלבלת את הדעת (עיין פירוש המשניות לרמב"ם). לדעת ריש לקיש, מאחר שמחלה זו ניתנת לריפוי על ידי תרופה, אין הבעל מוגדר כשוטה. רבי יוחנן חולק וסובר, כי כל עוד לא נטל הבעל את התרופה, הרי הוא כשוטה לכל דבר.

איש עסקים שלקה באירוע מוחי: איש עסקים אמיד ייפה את כוחו של אחד מעובדיו לסיים את פרטיו האחרונים של משא ומתן לרכישת מפעל גדול מעבר לים, ולסגור את העסקה. השליח נסע, וכאשר הגיע לחוף לארץ נודע לו כי שולחו לקה בשבץ מוחי ל"ע, ולדעת הרופאים אין לו תקומה. השליח אשר רצה בטובת בני משפחת מעבידו, ביקש להשלים את העסקה, אך יש לברר, האם הוא עדיין נחשב כשליח של מעבידו המוגדר כעת כמי שאין לו דעת. שאלה זו תלויה במחלוקת האחרונים כיצד לבאר את דברי רבי יוחנן.

"התחברתי והרגשתי את מתיקות התורה"

בדרך, בבית, בעבודה,
24 שעות ביממה
מתחברים לשיעור
המרתק

להאזנה חייגו:

073-2951342

למסכת הנלמדת הקישו 1

בעלות שיחה רגילה

הדף היומי

גיטין ס"ג-ס"ט

ה'י"א אדר א'

מקור סמכותו של שליח: בעל קצות החושן (סימן קפ"ח ס"ק ב') דן בהגדרתו של שליח ואומר, כי הטור והרמב"ם (הלכות גירושין פרק ב' הלכה ט"ו), נחלקו מדוע מבואר בסוגייתנו שאם הבעל השתטה בטל כוחו של השליח. לדעת הטור, כל מהותו וכחו של השליח נובעים מתוקף היותו זרוע ארוכה של הבעלים, וכל פעולה שעושה השליח היא על דעת המשלח. ממילא, כאשר המשלח מאבד את דעתו אין השליח יכול למלא את שליחותו. אולם [לדעת הקצוה"ח] הרמב"ם חולק וסובר, שהשליח מקבל ייפוי כח מן המשלח **בעת מינויו**, ובשעת הפעולה הוא אינו זקוק למשלח כמקור השראה. לפיכך, מעיקר הדין, גם כאשר השתטה המשלח אין מניעה לקיום השליחות, ורק לגבי שליח הנושא בדין גט, גזרו חז"ל שלא יגרש את האשה כדי שאנשים שאינם מצויים בפרטי המקרה, לא יטעו ויחשבו ששוטה יכול לגרש את אשתו.

דף טז/א משנת רבי אליעזר בן יעקב קב ונקי
קצר ונקי
 מפרש החיד"א: הר"ן מסתפק אם עדיף לדבר קצר יותר או בלשון נקיה יותר. רבי אליעזר בן יעקב הצליח גם זה וגם זה, 'קב' - מעט, קצר, 'ונקי' - דברים נקיים... (מראית העין).

למחלוקת זו השלכות הלכתיות רחבות היקף, וביניהן המקרה המובא לעיל. שכן, אם מן התורה נמוג כוחו של השליח כאשר משלחו איבד את שפיות דעתו, כך יהא הדבר בכל סוגי השליחויות, הן לענייני גיטין והן לענייני ממון וכדומה. אולם, אם לאחר מינויו השליח פועל מכוחו האישי, ובגיטין בלבד תקנו חז"ל שלא יבצע את שליחותו - בכל שאר השליחויות לא בטל כח השליח.

לעילוי נשמת
 הר"ר **אברהם מנדל מנחם גולובינסקי** זצ"ל
 ב"ר משולם זצ"ל
 נלב"ע י' אדר תשס"ז
תנצב"ה

[כאמור למעלה, כל זאת לדעת קצות החושן, אולם, האחרונים הרבו לדון (עיי' ספר המפתח רמב"ם פרנקל שם), האם אמנם הרמב"ם חולק על הטור. מן הראוי לציין את דעת החזו"א זצ"ל (בסוגייתנו) שהכריע, כי דברי הרמב"ם נסובים על אודות מחלת "קורדיקוס" בלבד הנידונה בסוגייתנו, שכאמור, למחלה זו יש תרופה, ועל כן, סובר הרמב"ם שמעיקר הדין אדם זה אינו מוגדר כשוטה משום שיש תקומה ממצבו, ומכל מקום לגבי גיטין החמירו חז"ל ששליחו של אדם זה לא יבצעה. אולם, לגבי אדם שהשתטה, סובר הרמב"ם כי כוחם של שליחיו פוקע מעיקר הדין].

לעילוי נשמת
 הר"ר **יהודה אריה מרגלית** ז"ל
 נלב"ע ד' באדר תרפ"ו
 ומרת **מרים מרגלית** ע"ה
תנצב"ה
 הונצחו ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת
 הר"ר **אהרון וינברג** ז"ל ב"ר גרשון ז"ל נלב"ע ז' באדר ב' תשל"ג
 והר"ר **דוד זאב וולקן** ז"ל ב"ר דב צבי ז"ל נלב"ע ז' באדר תשס"ז **תנצב"ה**
 הונצחו ע"י ידידו הר"ר **מנחם וינברג** שיחי' - בני ברק

חוויה רוחנית מרגשת

ספרון חודשי ללימוד יומי קצר בכל יום משנה אחת הלכה אחת וקטע מהגמרא

לחודש התנסות חינם! חייג עכשיו: *3029
 או שלח מייל לדוא"ל veten@meorot.co.il